

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Західноукраїнський національний університет

З А Т В Е Р Д Ж У Ю
Декан соціально-гуманітарного факультету

Оксана ГОМОТЮК
« 30 » серпня 2024 р.

З А Т В Е Р Д Ж У Ю
Проректор з науково-педагогічної роботи

Віктор ОСТРОВЕРХОВ
« 30 » серпня 2024 р.

З А Т В Е Р Д Ж У Ю
Директор навчально-наукового інституту новітніх освітніх технологій

Святослав ПИТЕЛЬ
« 30 » серпня 2024 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА
з дисципліни
«СОЦІАЛЬНЕ СТРАХУВАННЯ»

ступінь вищої освіти – бакалавр
галузь знань – 23 Соціальна робота
спеціальність – 231 Соціальна робота
освітньо-професійна програма – «Соціальна робота»

Кафедра фінансових технологій та банківського бізнесу

Форма навчання	Курс	Семестр	Лекції (год.)	Практ. (год.)	ІРС (год.)	Тренінг (год.)	СРС (год.)	Разом (год.)	Екзамен (семестр)
Денна	3	6	30	30	4	8	48	120	6
Заочна	3	6	8	4	-	-	108	120	6

30.08.2024

ТЕРНОПІЛЬ – 2024

Робоча програма складена на основі освітньо-професійної програми «Соціальна робота» підготовки бакалавра галузі знань 23 «Соціальна робота» спеціальності 231 «Соціальна робота», затвердженої на засіданні Вченої ради Західноукраїнського національного університету, протокол № 9 від 15.06.2022 р.

Робочу програму склала к.е.н., доцент, доцент кафедри фінансових технологій та банківського бізнесу Галина КУЛИНА.

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри фінансових технологій та банківського бізнесу, протокол № 1 від 27.08.2024 р.

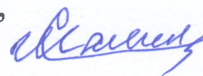
Завідувач кафедри фінансових технологій
та банківського бізнесу,
д-р екон. наук, професор

Ольга КНЕЙСЛЕР

Розглянуто та схвалено групою забезпечення спеціальності 231 «Соціальна робота», протокол № 1 від 30.08.2024 р.

Голова групи забезпечення спеціальності,
д-р психол. наук, професор

Сергій ШАНДРУК

Гарант ОПП,
канд. екон. наук, доцент

Світлана МИКОЛЮК

СТРУКТУРА РОБОЧОЇ ПРОГРАМИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «СОЦІАЛЬНЕ СТРАХУВАННЯ»

1. ОПИС ДИСЦИПЛІНИ

Дисципліна – «Соціальне страхування»	Галузь знань, спеціальність, освітньо-професійна програма, ступінь вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни
Кількість кредитів – 4	Галузь знань – 23 Соціальна робота	Статус дисципліни: обов'язкова Мова навчання – українська
Кількість залікових модулів – 5	Спеціальність – 231 Соціальна робота	Рік підготовки: <i>денна і заочна форма – 3</i> Семестр: <i>денна і заочна форма – 6</i>
Кількість змістових модулів – 2	Освітньо-професійна програма – «Соціальна робота»	Лекції: <i>денна форма – 30 год.; заочна форма – 8 год.</i> Практичні заняття: <i>денна форма – 30 год.; заочна форма – 4 год.</i>
Загальна кількість годин – 120	Ступінь вищої освіти – бакалавр	Індивідуальна робота: <i>денна форма – 4 год.</i> Тренінг: <i>денна форма – 8 год.</i> Самостійна робота: <i>денна форма – 48 год.; заочна форма – 108 год.</i>
Тижневих годин: <i>денна – 8, з них аудиторних – 4 год.</i>		Вид підсумкового контролю – екзамен

2. МЕТА І ЗАВДАННЯ ДИСЦИПЛІНИ «СОЦІАЛЬНЕ СТРАХУВАННЯ»

2.1. Мета вивчення дисципліни

Дисципліна «Соціальне страхування» спрямована на формування у студентів теоретичних знань та вироблення практичних навичок щодо організації соціального страхування, ефективного застосування базових концепцій, що пояснюють механізми функціонування фондів соціального страхування, розробки умов здійснення різних видів соціального страхування.

Головним завданням курсу є оволодіння методологією дослідження соціального страхування та механізму його державного регулювання, набуття вмінь критично аналізувати ефективність формування фінансових ресурсів у соціальних страхових фондах та

виокремлювати невирішені проблеми з подальшим обґрунтуванням напрямів їх розв'язання, набуття навиків щодо управління соціальними страховими фондами та здійснення основних видів соціального страхування – пенсійного, на випадок тимчасової непрацездатності, від безробіття, від нещасних випадків на виробництві та професійного захворювання, медичного.

2.2. Завдання вивчення дисципліни

Основними завданнями вивчення дисципліни «Соціальне страхування» є:

- зрозуміти необхідність, економічний зміст та значення соціального страхування в системі соціального захисту населення, вивчити його функції і принципи; знати і розуміти організацію та функціонування системи соціального захисту і соціальних служб; ознайомитись із фінансовим механізмом соціального страхування; засвоїти види загальнообов'язкового державного соціального страхування, соціальні послуги та матеріальне забезпечення, ним передбачені;

- ознайомитись із організаційними, методичними та правовими засадами державного регулювання соціального страхування, особливостями державного нагляду, контролю та моніторингу у сфері соціального страхування;

- отримати ґрунтовні знання про пенсійне страхування; ознайомитись із специфікою становлення та структурою системи пенсійного страхування в Україні; вивчити види пенсій у солідарній і накопичувальній системі державного пенсійного страхування; розвинути навички пропонування обґрунтованих рішень щодо управління коштами солідарної системи пенсійного страхування в Україні й розробки перспективних та поточних планів, програм проведення заходів, оперативного приймання ефективних рішень у складних ситуаціях;

- розуміти суть і базу нарахування єдиного соціального внеску (ЄСВ); знати платників і ставки ЄСВ та навчитися його обраховувати; вивчити види та ознайомитись із порядком справляння зборів на обов'язкове державне пенсійне страхування з окремих видів господарських операцій;

- отримати ґрунтовні знання про загальнообов'язкове державне соціальне страхування з тимчасової втрати працездатності; вивчити види матеріального забезпечення й надання соціальних послуг за страхуванням з тимчасової втрати працездатності; навчитись обраховувати допомогу по тимчасовій непрацездатності та по вагітності і пологах;

- розуміти завдання, принципи та особливості страхування від нещасних випадків на виробництві та професійного захворювання; знати види матеріального забезпечення та соціальних послуг у разі настання нещасних випадків на виробництві та професійних захворювань, умови їх призначення та надання; розвинути навички використання методів профілактики для запобігання можливих відхилень у психічному розвитку, порушень поведінки, міжособистісних стосунків, для розв'язання конфліктів, попередження соціальних ризиків та складних життєвих обставин;

- отримати ґрунтовні знання про загальнообов'язкове державне соціальне страхування на випадок безробіття; засвоїти матеріальне забезпечення та соціальні послуги за загальнообов'язковим державним соціальним страхуванням на випадок безробіття; розвинути навички приймання практичних рішень для покращення соціального добробуту та підвищення соціальної безпеки, виявлення сильних сторін та залучення особистісних ресурсів клієнтів, ресурсів соціальної групи і громади для розв'язання їх проблем, виходу із складних життєвих обставин;

- ознайомитись із системою медичного страхування та засадами обов'язкового медичного страхування; навчитись аналізувати ринок добровільного медичного страхування в Україні та визначати перспективи його розвитку;

- ознайомитись із необхідністю та значенням недержавного соціального та пенсійного страхування; вивчити види недержавних пенсійних фондів; розуміти механізм здійснення пенсійних виплат; ознайомитись із державним наглядом та контролем у сфері недержавного пенсійного забезпечення.

2.3. Найменування та опис компетентностей, формування котрих забезпечує вивчення дисципліни.

Знання і розуміння сутності, значення і видів соціальної роботи та основних її напрямів (психологічного, соціально-педагогічного, юридичного, економічного, медичного).

Здатність до аналізу соціально-психологічних явищ, процесів становлення, розвитку та соціалізації особистості, розвитку соціальної групи і громади.

Знання і розуміння організації та функціонування системи соціального захисту і соціальних служб.

Здатність до розробки та реалізації соціальних проектів і програм.

2.4. Передумови для вивчення дисципліни

Дисципліни, вивчення яких передувало вивченню дисципліни «Соціальне страхування»: «Соціальна профілактика».

2.5. Результати навчання:

Розробляти перспективні та поточні плани, програми проведення заходів, оперативно приймати ефективні рішення у складних ситуаціях.

Використовувати методи профілактики для запобігання можливих відхилень у психічному розвитку, порушень поведінки, міжособистісних стосунків, для розв'язання конфліктів, попередження соціальних ризиків та складних життєвих обставин.

Використовувати методи соціальної діагностики у процесі оцінювання проблем, потреб, специфічних особливостей та ресурсів клієнтів.

Приймати практичні рішення для покращення соціального добробуту та підвищення соціальної безпеки.

Виявляти сильні сторони та залучати особистісні ресурси клієнтів, ресурси соціальної групи і громади для розв'язання їх проблем, виходу із складних життєвих обставин.

3. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «СОЦІАЛЬНЕ СТРАХУВАННЯ»

Змістовий модуль 1. Теоретичні та організаційні засади соціального страхування. Державне пенсійне страхування

Тема 1. Сутність, принципи та роль соціального страхування

Необхідність та економічна сутність соціального страхування, його місце у системі економічних категорій. Причини, що обумовлюють необхідність системи соціального страхування. Вплив системи соціального страхування на збереження працездатності економічно активної частини населення. Складові системи соціального страхування. Функції соціального страхування. Принципи соціального страхування.

Загальнообов'язкове державне соціальне страхування. Суб'єкти та об'єкт загальнообов'язкового державного соціального страхування. Страховий стаж і його роль у соціальному страхуванні. Страховий ризик та страховий випадок у соціальному страхуванні. Види матеріального забезпечення та соціальних послуг за загальнообов'язковим державним соціальним страхуванням.

Тема 2. Державне регулювання соціального страхування

Необхідність та значення державного регулювання соціального страхування. Правова база соціального страхування в Україні. Основи законодавства України про загальнообов'язкове державне соціальне страхування. Завдання та напрями державного регулювання загальнообов'язкового державного соціального страхування. Органи, які здійснюють державне регулювання у сфері соціального страхування. Державний нагляд за діяльністю фондів загальнообов'язкового державного соціального страхування.

Тема 3. Державне пенсійне страхування

Сутність та поняття загальнообов'язкового державного пенсійного страхування. Пенсійна політика як складова соціальної політики держави. Пенсійне забезпечення. Функції, притаманні пенсійному страхуванню.

Державне пенсійне страхування. Пенсія. Пенсійна виплата. Становлення та структура системи пенсійного страхування в Україні. Види пенсій у солідарній системі державного пенсійного страхування. Особливості призначення пенсії за віком на сучасному етапі. Пенсії по інвалідності: умови призначення і розміри. Особливості пенсійного забезпечення у зв'язку з втратою годувальника. Соціальні допомоги пенсіонерам та підстави їх призначення. Види пенсій у накопичувальній системі державного пенсійного страхування. Довічна пенсія з установленим періодом. Довічна обумовлена пенсія. Довічна пенсія подружжя.

Органи управління коштами державного пенсійного страхування.

Тема 4. Єдиний соціальний внесок на загальнообов'язкове державне соціальне страхування та інші збори до Пенсійного фонду України

Суть єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування. Адміністрування єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування. Нарахування і сплата єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування. Збори на обов'язкове державне пенсійне страхування з окремих видів господарських операцій.

Змістовий модуль 2. Характеристика окремих видів соціального страхування в Україні

Тема 5. Страхування з тимчасової втрати працездатності

Теоретичні основи загальнообов'язкового державного соціального страхування у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності. Основні законодавчі норми та види матеріального забезпечення й надання соціальних послуг за страхуванням з тимчасової

втрати працездатності. Допомога по тимчасовій непрацездатності: умови надання, тривалість виплати, порядок розрахунку. Допомога по вагітності і пологах. Допомога на поховання. Соціальні послуги за соціальним страхуванням з тимчасової втрати працездатності.

Тема 6. Страхування від нещасних випадків на виробництві та професійних захворювань

Теоретичні основи загальнообов'язкового державного соціального страхування від нещасних випадків на виробництві та професійних захворювань, які спричинили втрату працездатності. Види матеріального забезпечення та соціальних послуг у разі настання нещасних випадків на виробництві та професійних захворювань. Умови призначення страхових виплат. Допомога у зв'язку з тимчасовою непрацездатністю у разі настання нещасних випадків на виробництві або професійних захворювань. Одноразова допомога у випадку стійкої втрати професійної працездатності потерпілого. Щомісячна страхова виплата потерпілому. Виплата одноразової допомоги у разі смерті потерпілого. Щомісячні страхові виплати особам у разі втрати годувальника. Відшкодування витрат на поховання потерпілого.

Тема 7. Страхування на випадок безробіття

Теоретичні засади загальнообов'язкового державного соціального страхування на випадок безробіття. Економічна сутність безробіття. Соціальна сутність безробіття. Суб'єкти загальнообов'язкового державного соціального страхування на випадок безробіття. Право на матеріальне забезпечення на випадок безробіття та соціальні послуги. Види матеріального забезпечення на випадок безробіття. Умови призначення та виплати допомоги по безробіттю, в т. ч. одноразової її виплати для здійснення підприємницької діяльності. Характеристика інших виплат матеріального забезпечення на випадок безробіття. Органи управління коштами страхування на випадок безробіття.

Тема 8. Медичне страхування

Сутність, значення і форми медичного страхування. Моделі організації охорони здоров'я. Об'єкт і суб'єкти медичного страхування. Принципи та особливості обов'язкового і добровільного медичного страхування. Основні завдання медичного страхування. Загальнообов'язкове державне медичне страхування. Перспективи розвитку обов'язкового медичного страхування в Україні та його організаційні схеми. Характеристика ринку добровільного медичного страхування в Україні. Страховий поліс. Порядок визначення розміру страхових премій і їх сплати. Організація роботи страхової компанії, пов'язана з настанням відповідальності за фактом страхового випадку. Шляхи підвищення ефективності медичного страхування в Україні.

Тема 9. Недержавне соціальне страхування

Необхідність та значення недержавного соціального страхування. Недержавне пенсійне страхування: економічна сутність та роль у системі соціального страхування. Суб'єкти та об'єкти недержавного пенсійного страхування. Система недержавного пенсійного страхування. Зберігачі пенсійного фонду. Пенсійні активи, їх склад та використання. Види та механізм здійснення пенсійних виплат недержавними пенсійними фондами. Державний нагляд та контроль у сфері недержавного пенсійного забезпечення в Україні.

Недержавне страхування від нещасних випадків на виробництві.

**4. СТРУКТУРА ЗАЛІКОВОГО КРЕДИТУ З ДИСЦИПЛІНИ
«СОЦІАЛЬНЕ СТРАХУВАННЯ»**

ДЕННА ФОРМА

Тема	Кількість годин					
	Лекції	Практ. заняття	Індивід. робота	Тренінг	Самост. робота	Контр. заходи
Змістовий модуль 1. Теоретичні та організаційні засади соціального страхування. Державне пенсійне страхування						
Тема 1. Сутність, принципи та роль соціального страхування	2	2	2	4	5	Поточне опитування
Тема 2. Державне регулювання соціального страхування	2	2			5	
Тема 3. Державне пенсійне страхування	4	4			6	
Тема 4. Єдиний соціальний внесок на загальнообов'язкове державне соціальне страхування та інші збори до Пенсійного фонду України	4	4			5	
Змістовий модуль 2. Характеристика окремих видів соціального страхування в Україні						
Тема 5. Страхування з тимчасової втрати працездатності	4	4	2	4	6	Поточне опитування
Тема 6. Страхування від нещасних випадків на виробництві та професійних захворювань	4	4			6	
Тема 7. Страхування на випадок безробіття	4	4			5	
Тема 8. Медичне страхування	2	2			5	
Тема 9. Недержавне соціальне страхування	4	4			5	
Разом	30	30	4	8	48	

ЗАОЧНА ФОРМА

Тема	Кількість годин		
	Лекції	Практичні заняття	Самостійна робота
Змістовий модуль 1. Теоретичні та організаційні засади соціального страхування. Державне пенсійне страхування.			
Тема 1. Сутність, принципи та роль соціального страхування	2	2	12
Тема 2. Державне регулювання соціального страхування			12
Тема 3. Державне пенсійне страхування	2		12
Тема 4. Єдиний соціальний внесок на загальнообов'язкове державне соціальне страхування та інші збори до Пенсійного фонду України	2		12

Змістовий модуль 2. Характеристика окремих видів соціального страхування в Україні			
Тема 5. Страхування з тимчасової втрати працездатності	2	2	12
Тема 6. Страхування від нещасних випадків на виробництві та професійних захворювань			12
Тема 7. Страхування на випадок безробіття	2		12
Тема 8. Медичне страхування		12	
Тема 9. Недержавне соціальне страхування		12	
Разом	8	4	108

5. ТЕМАТИКА ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

ДЕННА ФОРМА

Практичне заняття № 1

Тема 1: Сутність, принципи та роль соціального страхування

Мета: ознайомлення із необхідністю, економічним змістом та значенням соціального страхування в системі соціального захисту населення, вивчення його функцій і принципів; знання і розуміння організації та функціонування системи соціального захисту і соціальних служб; ознайомлення із фінансовим механізмом соціального страхування; засвоєння видів загальнообов'язкового державного соціального страхування, соціальних послуг та матеріального забезпечення, ним передбачених.

Питання для обговорення:

1. Необхідність та економічний зміст соціального страхування.
2. Значення соціального страхування в системі соціального захисту населення.
3. Функції та принципи соціального страхування.
4. Фінансовий механізм соціального страхування: суть, структура, характеристика складових.
5. Види загальнообов'язкового державного соціального страхування.
6. Види соціальних послуг та матеріального забезпечення за загальнообов'язковим соціальним страхуванням.

Практичне заняття № 2

Тема 2: Державне регулювання соціального страхування

Мета: ознайомлення із організаційними, методичними та правовими засадами державного регулювання соціального страхування, особливостями державного нагляду, контролю та моніторингу у сфері соціального страхування.

Питання для обговорення:

1. Необхідність, сутність, значення та завдання державного регулювання соціального страхування.
2. Методи та форми державного регулювання соціального страхування.
3. Правове забезпечення державного регулювання соціального страхування.
4. Система органів державного регулювання соціального страхування.
5. Державний нагляд, контроль та моніторинг у сфері соціального страхування.

Практичне заняття № 3-4

Тема 3: Державне пенсійне страхування

Мета: ознайомлення із пенсійним страхуванням, специфікою становлення та структурою системи пенсійного страхування в Україні; вивчення видів пенсій у солідарній і накопичувальній системі державного пенсійного страхування; розвиток навичок

пропонування обґрунтованих рішень щодо управління коштами солідарної системи пенсійного страхування в Україні й розробки перспективних та поточних планів, програм проведення заходів, оперативного приймання ефективних рішень у складних ситуаціях.

Питання для обговорення:

1. Теоретичні основи пенсійного страхування.
2. Становлення та структура системи пенсійного страхування в Україні.
3. Види пенсій у солідарній системі державного пенсійного страхування.
4. Види пенсій у накопичувальній системі державного пенсійного страхування.
5. Пенсійний фонд України як орган управління коштами солідарної системи пенсійного страхування.

Практичне заняття № 5-6

Тема 4: Єдиний соціальний внесок на загальнообов'язкове державне соціальне страхування та інші збори до Пенсійного фонду України

Мета: ознайомлення із суттю і базою нарахування єдиного соціального внеску (ЄСВ); знання платників і ставок ЄСВ та розвиток вміння його обраховувати; вивчення видів та ознайомлення із порядком справляння зборів на обов'язкове державне пенсійне страхування з окремих видів господарських операцій.

Питання для обговорення:

1. Суть єдиного соціального внеску.
2. Платники єдиного соціального внеску.
3. База для нарахування єдиного соціального внеску.
4. Ставки єдиного соціального внеску.
5. Звітність платників єдиного соціального внеску.
6. Відповідальність за порушення законодавства в сфері адміністрування єдиного соціального внеску.
7. Види та порядок справляння зборів на обов'язкове державне пенсійне страхування з окремих видів господарських операцій.

Практичне заняття № 7-8

Тема 5: Страхування з тимчасової втрати працездатності

Мета: ознайомлення із загальнообов'язковим державним соціальним страхуванням з тимчасової втрати працездатності; вивчення видів матеріального забезпечення й надання соціальних послуг за страхуванням з тимчасової втрати працездатності; розвиток навичок обрахунку допомоги по тимчасовій непрацездатності та по вагітності і пологах.

Питання для обговорення:

1. Теоретичні основи загальнообов'язкового державного соціального страхування у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності.
2. Основні законодавчі норми та види матеріального забезпечення й надання соціальних послуг за страхуванням з тимчасової втрати працездатності.
3. Допомога по тимчасовій непрацездатності: умови надання, тривалість виплати, порядок розрахунку.
4. Допомога по вагітності та пологах і допомога на поховання.
5. Порядок обчислення середньої заробітної плати (доходу) для нарахування допомог по тимчасовій непрацездатності.
6. Соціальні послуги за соціальним страхуванням з тимчасової втрати працездатності.

Практичне заняття № 9-10

Тема 6: Страхування від нещасних випадків на виробництві та професійних захворювань

Мета: ознайомлення із завданнями, принципами та особливостями страхування від нещасних випадків на виробництві та професійного захворювання; вивчення видів

матеріального забезпечення та соціальних послуг у разі настання нещасних випадків на виробництві та професійних захворювань, умов їх призначення та надання; розвиток навичок використання методів профілактики для запобігання можливих відхилень у психічному розвитку, порушень поведінки, міжособистісних стосунків, для розв'язання конфліктів, попередження соціальних ризиків та складних життєвих обставин.

Питання для обговорення:

1. Страхування від нещасного випадку на виробництві: завдання, принципи та особливості.
2. Матеріальне забезпечення та соціальні послуги у разі настання нещасних випадків на виробництві та професійних захворювань.
3. Умови призначення страхових виплат.
4. Щомісячні страхові виплати та інші витрати на відшкодування шкоди в наслідок нещасних випадків на виробництві та професійного захворювання.
5. Контроль у сфері соціального страхуванням від нещасних випадків на виробництві та професійного захворювання.

Практичне заняття № 11-12

Тема 7: Страхування на випадок безробіття

Мета: ознайомлення із загальнообов'язковим державним соціальним страхуванням на випадок безробіття; засвоєння видів матеріального забезпечення та соціальних послуг за загальнообов'язковим державним соціальним страхуванням на випадок безробіття; розвиток навичок приймати практичні рішення для покращення соціального добробуту та підвищення соціальної безпеки, виявлення сильних сторін та залучення особистісних ресурсів клієнтів, ресурсів соціальної групи і громади для розв'язання їх проблем, виходу із складних життєвих обставин.

Питання для обговорення:

1. Теоретичні основи загальнообов'язкового державного соціального страхування на випадок безробіття.
2. Фонд загальнообов'язкового державного соціального страхування України на випадок безробіття: завдання, функції, права.
3. Джерела формування доходів бюджету Фонду загальнообов'язкового державного соціального страхування України на випадок безробіття.
4. Характеристика матеріального забезпечення та соціальних послуг за загальнообов'язковим державним соціальним страхуванням на випадок безробіття.
5. Умови, розмір та тривалість виплати допомоги з безробіття застрахованим особам.
6. Професійна підготовка або перепідготовка, підвищення кваліфікації безробітних.
7. Заходи сприяння зайнятості внутрішньо переміщених осіб.

Практичне заняття № 13

Тема 8: Медичне страхування

Мета: ознайомлення із системою медичного страхування та засадами обов'язкового медичного страхування; аналіз ринку добровільного медичного страхування в Україні та визначення перспектив його розвитку.

Питання для обговорення:

1. Система медичного страхування.
2. Обов'язкове медичне страхування.
3. Характеристика ринку добровільного медичного страхування в Україні.
4. Перспективи розвитку обов'язкового медичного страхування в Україні та його організаційні схеми.

Практичне заняття № 14-15

Тема 9: Недержавне соціальне страхування

Мета: ознайомлення із необхідністю та значенням недержавного соціального та пенсійного страхування; вивчення видів недержавних пенсійних фондів; розуміння механізму здійснення пенсійних виплат; ознайомлення із державним наглядом та контролем у сфері недержавного пенсійного забезпечення.

Питання для обговорення:

1. Необхідність та значення недержавного соціального та пенсійного страхування.
2. Поняття та види недержавних пенсійних фондів.
3. Види та механізм здійснення пенсійних виплат недержавними пенсійними фондами.
4. Державний нагляд та контроль у сфері недержавного пенсійного забезпечення.
5. Недержавне страхування від нещасного випадку на виробництві.

ЗАОЧНА ФОРМА

Практичне заняття № 1

Тема 1: Сутність, принципи та роль соціального страхування

Мета: ознайомлення із необхідністю, економічним змістом та значенням соціального страхування в системі соціального захисту населення, вивчення його функцій і принципів; знання і розуміння організації та функціонування системи соціального захисту і соціальних служб; ознайомлення із фінансовим механізмом соціального страхування; засвоєння видів загальнообов'язкового державного соціального страхування, соціальних послуг та матеріального забезпечення, ним передбачених.

Питання для обговорення:

1. Необхідність та економічний зміст соціального страхування.
2. Значення соціального страхування в системі соціального захисту населення.
3. Функції та принципи соціального страхування.
4. Фінансовий механізм соціального страхування: суть, структура, характеристика складових.
5. Види загальнообов'язкового державного соціального страхування.
6. Види соціальних послуг та матеріального забезпечення за загальнообов'язковим соціальним страхуванням.

Тема 2: Державне регулювання соціального страхування

Мета: ознайомлення із організаційними, методичними та правовими засадами державного регулювання соціального страхування, особливостями державного нагляду, контролю та моніторингу у сфері соціального страхування.

Питання для обговорення:

6. Необхідність, сутність, значення та завдання державного регулювання соціального страхування.
7. Методи та форми державного регулювання соціального страхування.
8. Правове забезпечення державного регулювання соціального страхування.
9. Система органів державного регулювання соціального страхування.
10. Державний нагляд, контроль та моніторинг у сфері соціального страхування.

Тема 3: Державне пенсійне страхування

Мета: ознайомлення із пенсійним страхуванням, специфікою становлення та структурою системи пенсійного страхування в Україні; вивчення видів пенсій у солідарній і накопичувальній системі державного пенсійного страхування; розвиток навичок пропонування обґрунтованих рішень щодо управління коштами солідарної системи пенсійного страхування в Україні й розробки перспективних та поточних планів, програм проведення заходів, оперативного приймання ефективних рішень у складних ситуаціях.

Питання для обговорення:

1. Теоретичні основи пенсійного страхування.

2. Становлення та структура системи пенсійного страхування в Україні.
3. Види пенсій у солідарній системі державного пенсійного страхування.
4. Види пенсій у накопичувальній системі державного пенсійного страхування.
5. Пенсійний фонд України як орган управління коштами солідарної системи пенсійного страхування.

Тема 4: Єдиний соціальний внесок на загальнообов'язкове державне соціальне страхування та інші збори до Пенсійного фонду України

Мета: ознайомлення із суттю і базою нарахування єдиного соціального внеску (ЄСВ); знання платників і ставок ЄСВ та розвиток вміння його обраховувати; вивчення видів та ознайомлення із порядком справляння зборів на обов'язкове державне пенсійне страхування з окремих видів господарських операцій.

Питання для обговорення:

8. Суть єдиного соціального внеску.
9. Платники єдиного соціального внеску.
10. База для нарахування єдиного соціального внеску.
11. Ставки єдиного соціального внеску.
12. Звітність платників єдиного соціального внеску.
13. Відповідальність за порушення законодавства в сфері адміністрування єдиного соціального внеску.
14. Види та порядок справляння зборів на обов'язкове державне пенсійне страхування з окремих видів господарських операцій.

Практичне заняття № 2

Тема 5: Страхування з тимчасової втрати працездатності

Мета: ознайомлення із загальнообов'язковим державним соціальним страхуванням з тимчасової втрати працездатності; вивчення видів матеріального забезпечення й надання соціальних послуг за страхуванням з тимчасової втрати працездатності; розвиток навичок обрахунку допомоги по тимчасовій непрацездатності та по вагітності і пологах.

Питання для обговорення:

1. Теоретичні основи загальнообов'язкового державного соціального страхування у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності.
2. Основні законодавчі норми та види матеріального забезпечення й надання соціальних послуг за страхуванням з тимчасової втрати працездатності.
3. Допомога по тимчасовій непрацездатності: умови надання, тривалість виплати, порядок розрахунку.
4. Допомога по вагітності та пологах і допомога на поховання.
5. Порядок обчислення середньої заробітної плати (доходу) для нарахування допомог по тимчасовій непрацездатності.
6. Соціальні послуги за соціальним страхуванням з тимчасової втрати працездатності.

Тема 6: Страхування від нещасних випадків на виробництві та професійних захворювань

Мета: ознайомлення із завданнями, принципами та особливостями страхування від нещасних випадків на виробництві та професійного захворювання; вивчення видів матеріального забезпечення та соціальних послуг у разі настання нещасних випадків на виробництві та професійних захворювань, умов їх призначення та надання; розвиток навичок використання методів профілактики для запобігання можливих відхилень у психічному розвитку, порушень поведінки, міжособистісних стосунків, для розв'язання конфліктів, попередження соціальних ризиків та складних життєвих обставин.

Питання для обговорення:

1. Страхування від нещасного випадку на виробництві: завдання, принципи та особливості.
2. Матеріальне забезпечення та соціальні послуги у разі настання нещасних випадків на виробництві та професійних захворювань.
3. Умови призначення страхових виплат.
4. Щомісячні страхові виплати та інші витрати на відшкодування шкоди в наслідок нещасних випадків на виробництві та професійного захворювання.
5. Контроль у сфері соціального страхуванням від нещасних випадків на виробництві та професійного захворювання.

Тема 7: Страхування на випадок безробіття

Мета: ознайомлення із загальнообов'язковим державним соціальним страхуванням на випадок безробіття; засвоєння видів матеріального забезпечення та соціальних послуг за загальнообов'язковим державним соціальним страхуванням на випадок безробіття; розвиток навичок приймати практичні рішення для покращення соціального добробуту та підвищення соціальної безпеки, виявлення сильних сторін та залучення особистісних ресурсів клієнтів, ресурсів соціальної групи і громади для розв'язання їх проблем, виходу із складних життєвих обставин.

Питання для обговорення:

8. Теоретичні основи загальнообов'язкового державного соціального страхування на випадок безробіття.
9. Фонд загальнообов'язкового державного соціального страхування України на випадок безробіття: завдання, функції, права.
10. Джерела формування доходів бюджету Фонду загальнообов'язкового державного соціального страхування України на випадок безробіття.
11. Характеристика матеріального забезпечення та соціальних послуг за загальнообов'язковим державним соціальним страхуванням на випадок безробіття.
12. Умови, розмір та тривалість виплати допомоги з безробіття застрахованим особам.
13. Професійна підготовка або перепідготовка, підвищення кваліфікації безробітних.
14. Заходи сприяння зайнятості внутрішньо переміщених осіб.

Тема 8: Медичне страхування

Мета: ознайомлення із системою медичного страхування та засадами обов'язкового медичного страхування; аналіз ринку добровільного медичного страхування в Україні та визначення перспектив його розвитку.

Питання для обговорення:

5. Система медичного страхування.
6. Обов'язкове медичне страхування.
7. Характеристика ринку добровільного медичного страхування в Україні.
8. Перспективи розвитку обов'язкового медичного страхування в Україні та його організаційні схеми.

Тема 9: Недержавне соціальне страхування

Мета: ознайомлення із необхідністю та значенням недержавного соціального та пенсійного страхування; вивчення видів недержавних пенсійних фондів; розуміння механізму здійснення пенсійних виплат; ознайомлення із державним наглядом та контролем у сфері недержавного пенсійного забезпечення.

Питання для обговорення:

6. Необхідність та значення недержавного соціального та пенсійного страхування.
7. Поняття та види недержавних пенсійних фондів.
8. Види та механізм здійснення пенсійних виплат недержавними пенсійними фондами.
9. Державний нагляд та контроль у сфері недержавного пенсійного забезпечення.

10. Недержавне страхування від нещасного випадку на виробництві.

6. ТРЕНІНГ З ДИСЦИПЛІНИ

Мета тренінгу з дисципліни «Соціальне страхування» – узагальнення, засвоєння та закріплення знань, отриманих на лекційних і практичних заняттях; формування у студентів критичного мислення для пропонування професійних рішень, цілісного бачення і вирішення проблем соціального страхування; розвиток вміння аргументувати та працювати в команді.

Успішне проходження тренінгу сприяє посиленню практичної спрямованості у підготовці фахівців за ступенем вищої освіти “бакалавр”.

Проведення тренінгу дозволяє:

- забезпечити засвоєння теоретичних знань, отриманих у процесі вивчення дисципліни «Соціальне страхування»;
- розвинути у студентів навички пропонування обґрунтованих рішень, використання теоретичних знань для розв’язання практичних завдань та змістовного інтерпретування отриманих результатів.

Організація і порядок проведення тренінгу

1. Вступна частина передбачає актуалізацію теми тренінгового заняття та структурування процесу його проведення; ознайомлення студентів з метою тренінгу, його завданнями, процедурою проведення, очікуваними результатами; представлення програми тренінгу.

2. Організаційна частина полягає у створенні робочого настрою в колективі студентів, визначенні правил проведення тренінгового заняття, формуванні робочих груп студентів, визначенні завдань та розподілі ролей; забезпечення учасників тренінгу роздатковим матеріалом.

3. Практична частина передбачає виконання тренінгових завдань у групах із використанням базових та інноваційних методів проведення тренінгу за визначеною темою (проблемою).

4. Підведення підсумків передбачає презентацію практичної роботи в групах; обговорення результатів виконання завдань, обмін думками з проблематики теми тренінгу, підведення підсумків, оцінку результативності роботи в групах та досягнення поставлених цілей тренінгу.

Завдання тренінгу

1. Взяти участь в інтелектуальній грі – дебатах на тему: «Обов’язкове медичне страхування в Україні: передумови та перспективи впровадження».

Правила гри:

а) в дебатах беруть участь 2 команди, в кожній з яких по 3 спікера. Відповідно студенти об’єднуються у дві команди і між собою обирають спікерів.

б) команди готують одразу аргументи “за” та “проти” теми, яка розглядається і за якою доведеться вести дискусію, оскільки не знають, яка роль їм випаде – сторони “ствердження” чи “заперечення”.

в) кожному гравцю надається час для доведення своєї позиції та спростування позицій команди-суперника. Перші спікери мають на виступ 6-7 хвилин, другий та третій – 5 хвилин. Перший та другий гравці мають ще додатковий час для відповіді на запитання від протилежної сторони – 3-5 хвилин. Третій спікер робить загальний підсумок виступу всієї команди і не відповідає на запитання.

г) Під час гри кожна команда має право взяти декілька хвилин на підготовку (в сумі не більше 15 хвилин за всю гру).

Під час оцінювання враховуються не лише на аргументи, але й на те, як учасники використовують свій час для виступу. При цьому, учасники не можуть підказувати один одному або відповідати один за одного. Однак виступ наступного учасника має бути

продовженням попереднього виступу. Тому оцінюється злагодженість командної гри, а не окремий спікер. Також важливим є вміння не просто аргументувати свою думку, але й аргументовано спростовувати думки, озвучені гравцем з команди суперника.

2. Виконати творче завдання у формі складання ребусу, де ребус – це загадка, у якій термін чи визначення зображені у вигляді малюнків, поєднаних з літерами, цифрами, нотами та іншими знаками.

Студенти об'єднуються в 2 групи, кожна з яких складає свій ребус. Потім вони мають обмінятися ребусами і розгадати їх. Команди самостійно обирають термін чи визначення, пов'язане з соціальним страхуванням і складає ребус. Критерієм оцінювання є складність ребусу, оригінальність складання та представлення.

3. Побутувати дерево цілей «Моя майбутня пенсія – запорука фінансового благополуччя в старості».

«Дерево цілей» – це наочне графічне зображення підпорядкованості та взаємозв'язку цілей, що демонструє розподіл загальної (генеральної) мети або місії на підцілі, завдання та окремі дії. При його побудові визначається мета – це те, що є бажаним результатом, успішна реалізація поставленої мети. Цілі 1, 2, 3 – це другорядні цілі, що сприяють реалізації головної мети. Щоб їх реалізувати, можливо, доведеться ще виконати інші другорядні цілі на ієрархію нижче.

При виконанні цього завдання кожному студенту необхідно взяти участь в побудові «Дерева цілей», яке враховуватиме підцілі, завдання та окремі дії усіх учасників тренінгу.

Підсумкова оцінка за тренінг визначається як середнє арифметичне з оцінок, отриманих за виконання трьох завдань тренінгу.

7. САМОСТІЙНА РОБОТА

Для успішного вивчення і засвоєння дисципліни «Соціальне страхування» студенти повинні володіти значним обсягом інформації, частину якої вони отримують і опрацьовують шляхом самостійної роботи. Адже самостійна робота є найважливішою формою навчання у вищій школі, обов'язковим компонентом навчальної та навчально-пізнавальної діяльності студентів.

Самостійна робота полягає в опрацюванні положень законодавства з питань соціального страхування та навчальної і наукової фахової літератури, підготовці розрахунково-аналітичних завдань.

Структура розрахунково-аналітичного завдання самостійної роботи

1. Гіпотетично змодельувати сім'ю та її доходи, які мають включати соціальні виплати, а також різні категорії витрат. Визначити, який стаж, вік та інші елементи були у дорослих членів родини.

2. З огляду на умови в першому завданні:

– визначити базу нарахування ЄСВ. Охарактеризувати різні способи відшкодування ЄСВ (50-100%), зробити це з огляду досвіду роботи ФОП;

– розрахувати соціальні виплати у разі настання тимчасової втрати працездатності когось з членів гіпотетичної родини;

– розрахувати соціальні виплати у разі нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, які спричинили втрату працездатності когось з членів гіпотетичної родини.

3. Визначити свою (батьків, когось з родини, або будь-кого гіпотетично) майбутню пенсію, описати розрахунки і які чинники впливатимуть на її розмір.

При оцінці результатів самостійної роботи враховуються: глибина та всебічність розкриття змісту завдання; рівень володіння навчальним матеріалом, винесеним на самостійну роботу; самостійність й аргументованість викладу матеріалу та розрахунків.

Максимальна кількість балів за завдання самостійної роботи становить 100 балів. Кожен студент повинен виконати розрахунково-аналітичне завдання самостійної роботи.

8. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

У навчальному процесі застосовуються: лекції, практичні заняття, консультації, самостійна робота, індивідуальна робота, робота у групах, метод опитування, тестування, ситуативне моделювання, реферування.

9. ЗАСОБИ ОЦІНЮВАННЯ ТА МЕТОДИ ДЕМОНСТРУВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

У процесі вивчення дисципліни «Соціальне страхування» використовуються наступні засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання:

- ✓ поточне опитування, тестування;
- ✓ презентації результатів виконаних завдань;
- ✓ оцінювання результатів модульної контрольної роботи;
- ✓ оцінювання результатів самостійної роботи студентів;
- ✓ наукова дискусія;
- ✓ інші види індивідуальних і групових завдань;
- ✓ екзамен.

10. ПОЛІТИКА ОЦІНЮВАННЯ

Політика щодо дедлайнів і перескладання. Для виконання усіх видів завдань студентами і проведення контрольних заходів встановлюються конкретні терміни. Перескладання модулів проводиться в установленому порядку.

Політика щодо академічної доброчесності. Списування під час проведення контрольних заходів заборонені. Під час контрольного заходу студент може користуватися лише дозволеними допоміжними матеріалами або засобами, йому забороняється в будь-якій формі обмінюватися інформацією з іншими студентами, використовувати, розповсюджувати, збирати варіанти контрольних завдань.

Політика щодо відвідування. Відвідування занять є обов'язковим. За об'єктивних причин (наприклад, карантин, воєнний стан, хвороба, закордонне стажування) навчання може відбуватись в дистанційній формі за погодженням із керівником курсу з дозволу дирекції факультету.

11. КРИТЕРІЇ, ФОРМИ ПОТОЧНОГО ТА ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

Підсумковий бал (за 100-бальною шкалою) з дисципліни «Соціальне страхування» визначається як середньозважена величина, залежно від питомої ваги кожної складової залікового кредиту:

Модуль 1		Модуль 2		Модуль 3	Модуль 4	Модуль 5
10%	10%	10%	10%	5%	15%	40%
Поточне оцінювання	Модульний контроль 1	Поточне оцінювання	Модульний контроль 2	Тренінг	Самостійна робота	Екзамен
Підсумкова оцінка за поточне оцінювання визначається як середнє арифметичне з оцінок, отриманих під час занять (кожен здобувач має бути оцінений не рідше як раз на два заняття)	Модульна робота по темах 1-4	Підсумкова оцінка за поточне оцінювання визначається як середнє арифметичне з оцінок, отриманих під час занять (кожен здобувач має бути оцінений не рідше як раз на два заняття)	Модульна робота по темах 5-9	Підсумкова оцінка за тренінг визначається як середнє арифметичне з оцінок, отриманих під час тренінгу	Підсумкова оцінка за самостійну роботу визначається за виконання розрахунково-аналітичного завдання самостійної роботи	Структура екзаменаційного білета: 1) одне теоретичне питання – макс. 30 балів; 2) дві задачі по 25 балів кожна – макс. 50; 3) 5 тестів по 4 бали за тест – макс. 20 балів У сумі – 100 балів

Шкала оцінювання:

За шкалою ЗУНУ	За національною шкалою	За шкалою ECTS
90–100	відмінно	A (відмінно)
85–89	добре	B (дуже добре)
75–84		C (добре)
65–74	задовільно	D (задовільно)
60–64		E (достатньо)
35–59	незадовільно	FX (незадовільно з можливістю повторного складання)
1–34		F (незадовільно з обов'язковим повторним курсом)

12. ІНСТРУМЕНТИ, ОБЛАДНАННЯ ТА ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ, ВИКОРИСТАННЯ ЯКИХ ПЕРЕДБАЧАЄ НАВЧАЛЬНА ДИСЦИПЛІНА

№ з/п	Найменування	Номер теми
1.	Технічне забезпечення: мультимедійний проектор, ноутбук, проєкційний екран.	1-9
2.	Базове програмне забезпечення: ОС Windows. Стандартне програмне забезпечення базових інформаційних технологій: MS Office (Word, Excel, PowerPoint, Microsoft Visio). Телекомунікаційне програмне забезпечення (Internet Explorer, Opera, Google Chrome, Firefox, Viber тощо).	1-9
3.	Комунікаційна навчальна платформа (Moodle) для організації дистанційного навчання (за необхідності).	1-9
4.	Комунікаційне програмне забезпечення Zoom для проведення занять в режимі on-line (за необхідності).	1-9

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

1. Основи законодавства України про загальнообов'язкове державне соціальне страхування № 16/98-ВР (зі змінами і доповненнями). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/16/98-%D0%B2%D1%80#Text>.
2. Про затвердження Положення про Пенсійний фонд України: Постанова Кабінету Міністрів України від 23 липня 2014 р. № 280. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/280-2014-%D0%BF#Text>.
3. Про державні соціальні стандарти та державні соціальні гарантії : Закон України від 5.10.2000 р. №2017-III (зі змінами та доповненнями). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2017-14>.
4. Про соціальні послуги : Закон України від 17.01.2019 р. №2671-VIII (зі змінами та доповненнями). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2671-19>.
5. Про страхування: Закон України від 18.11.2021 р. № 1909-IX (зі змінами і доповненнями). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1909-20#Text>.
6. Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування : Закон України від 08.07.2010 р. № 2464-VI (зі змінами та доповненнями). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2464-17>.
7. Про пенсійне забезпечення : Закон України від 5.11.1991 р. №1788-XII (зі змінами та доповненнями). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1788-12>.
8. Про недержавне пенсійне забезпечення : Закон України від 09.07.2003 р. №1057-IV (зі змінами та доповненнями). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1057-15>.
9. Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування на випадок безробіття : Закон України від 02.03.2000 р. № 1533-III (зі змінами та доповненнями). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1533-14>.
10. Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування : Закон України від 23.09.1999 р. №1105-XIV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1105-14>.
11. Безкровний О., Зоря О. Соціальне страхування : навч. посіб. [2-ге вид., доп. і перероб.] (електронне видання). Полтава: ПДАУ, 2023. 177 с.
12. Болотіна Є. В., Шубна О. В., Бившева Л. О., Колесникова Г. М. Проблеми розвитку пенсійного забезпечення в Україні в контексті соціального захисту. *Економічний вісник Донбасу*. 2021. № 1 (63). С.162–170.
13. Вальчук О. І. Етапи формування публічної політики в системі державного соціального страхування України. *Публічне управління і адміністрування в Україні*. 2021. Вип. 21. С. 7–10.
14. Державні соціальні стандарти / Офіційний сайт Міністерства соціальної політики України. URL: <https://www.msp.gov.ua/content/socialni-standarti.html>.
15. Зеленська М. В., Завада О. Г. Роль загальнообов'язкового державного соціального страхування в державному управлінні. *Інвестиції: практика та досвід*. 2021. № 17. С. 123–129.
16. Кулина Г. М. Методичні вказівки до вивчення дисципліни «Соціальне страхування» для студентів усіх форм навчання ступеня вищої освіти «бакалавр» галузі знань 23 Соціальна робота. Тернопіль : в-цтво «Вектор», 2022. 42 с.
17. Кулина Г. М. Методичні рекомендації щодо практичних занять з дисципліни «Соціальне страхування» для студентів усіх форм навчання ступеня вищої освіти «бакалавр» галузі знань 23 Соціальна робота. Тернопіль : в-цтво «Вектор», 2022. 40 с.
18. Кулина Г. М. Навчально-методичні матеріали до вивчення дисципліни «Соціальне страхування» для студентів усіх форм навчання галузі знань 23 Соціальна робота. Тернопіль : в-цтво «Вектор», 2022. 175 с.
19. Лаврик О. Соціальне страхування в Україні: сучасний стан та перспективи розвитку. *Економічний аналіз*. 2021. № 2. Т. 3. С. 107-113.
20. Лубкей Н. П., Крамарчук С. П., Кулина Г. М. Проблеми впровадження концепту корпоративної соціальної відповідальності в Україні. *Інфраструктура ринку*. 2021. Вип. 61.

С. 202–206. URL: http://www.market-infr.od.ua/journals/2021/61_2021/38.pdf.

21. Малишко Є. О. Аналіз сучасного стану та розвитку системи пенсійного забезпечення в Україні. *Інфраструктура ринку*. 2020. № 45. С. 233–241. URL: http://www.market-infr.od.ua/journals/2020/45_2020_ukr/39.pdf.

22. Марич М. Г. Соціальне страхування : навч. посіб. Чернівці : Чернівецьк. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича. 2022. 176 с.

23. Мельник Т. А., Сибірцев В. В. Страхування : навч. посіб. Кропивницький: ПП «Ексклюзив Систем», 2022. 307 с.

24. Прохоровська С., Кулина Г., Стецько М. Реформування системи соціального страхування в Україні: проблемні аспекти та ключові завдання. *Світ фінансів*. 2022. Вип. 3 (72). С. 66-82. URL: <http://sf.wunu.edu.ua/index.php/sf/article/view/1534/1542>.

25. Соціальне страхування : навч. посіб. / Т. І. Стецюк, О. В. О. В. Димніч, О. В. Мурашко. К.: КНЕУ, 2023. 167 с.

26. Спасів Н., Кулина Г., Лубкей Н. Соціальне партнерство як імператива соціально-економічного розвитку України. *Вісник Економіки*. 2021. Вип. 3. С. 8-18.

27. Татарин Н. Б., Чепіль Ю. Б., Дунець І. А. Система недержавного пенсійного забезпечення як спосіб інвестування: проблемні аспекти та шляхи вдосконалення. *Молодий вчений*. 2022. № 4 (104). С. 110–114.

28. Чічкань М. В. Загальнообов'язкове державне соціальне страхування як основа сучасної системи соціального захисту в Україні. *Право і суспільство*. 2021. № 1. С. 106–110.

29. Lisovska O. Health insurance in the Ukrainian insurance market. Theoretical and empirical scientific research: concept and trends : Collection of scientific papers «ЛОГОС» with Proceedings of the International Scientific and Practical Conference, July 24, 2020. Oxford, United Kingdom : Oxford Sciences Ltd. & European Scientific Platform. Vol. 1. P. 26–28.

30. Rybová J., Sekničková I. Comparison of the European Union Member States in the Field of Social Insurance in the Period 2007–2019. *European Financial and Accounting Journal*. 2022. vol. 17. no. 3. P. 23–47. URL: <https://efaj.vse.cz/pdfs/efa/2022/03/05.pdf>.

31. Social security in the European Union. URL: <https://www.sotsiaalkindlustusamet.ee/en/family-benefits-and-allowances/social-security-european-union>.

32. Social security developments and trends in Europe – new ISSA report. URL: <https://www.issa.int/news/social-security-developments-and-trends-europe-new-issa-report>.

33. Zhayvoronok I., Chernyahivska V., Bilyk O., Charkina A., Farynovych I. Strategy for improving the quality of life in countries with the economies in transition.

International Association of Engineering and Management Education (IAEME). 2020. P. 523–531.